

ביאורים

הדרך היחידה להיפגש עם הקב"ה ולא רק עם מעשיו היא רק דרך עם ישראל. ישנם עוד עמים שעובדים אותו אך הוא אינו מתחבר אליהם. משל למה הדבר דומה? לרב שיש לו כמה תלמידים. כל תלמיד אומר 'אני המוסמך ביותר למסור את דברי הרב ולפרשם'. למי מהתלמידים נאמין? לתלמיד שהרב קירב אותו אליו, אירח אותו לסעודות בביתו, לימד אותו באופן אישי, ואמר ללא הרף שרק לאותו תלמיד הוא יכול לקרוא תלמידו. כל השאר יכולים לחשוב שהם מכירים את הרב אבל הוא היחידי שהרב סמך את ידיו עליו ואמר שהוא ממשיכו. עם ישראל הוא אותו תלמיד. תלמיד שהוא גם בנו של הקב"ה. העם היחידי שהקב"ה קרא עליו את שמו. עם שיש קשר תמידי בינו לבין הקב"ה, ושטרדי חייו מונהגים לפי מידת הקשר שלו עם הקב"ה. העם היחידי שהאל התגלה אליו ואמר "אתם עדי נאם ה'" [ישעיהו מג, יב]. מזה מובן שעובד אלוהים מכל אומה בעולם שרוצה לצאת מעבודת אלוהים שנובעת רק משכל ומחקירות ולעבור לעבודת אלוהים שבה אלוהים חי וקיים, חייב לעבור דרך עם ישראל. עם ישראל הוא הצינור הבלעדי להופעת הקדושה בעולם. הוא היחידי שנפגש עם הקב"ה ועובד אותו מתוך ידיעה ולא רק מתוך גישוש שכלי והוכחות קרות, ולכן הוא היחידי שמכיר את שמו המפורש והמיוחד של הקב"ה. שם זה הוא השורש לכל השמות וההתגלויות של הקב"ה בעולם. לכן אותיותיו של שם זה הן אותיות 'אהווי' שהן גם נקראות בפני עצמן וגם מתלוות לאותיות אחרות ומשפיעות על הגיית התנועות הנלוות אליהן. כך גם הקב"ה, שמו המיוחד מתגלה גם כשלעצמו, לעם ישראל, וגם מהווה שורש לכל הגילויים האלוהיים בעולם.

הרחבות

קריאתו של משה כלפי הארון

וַיֵּשׁ שִׁקְרָאוּ אֶת הָאָרוֹן ה', כְּמֵאֲמֹר: "קוּמָה ה'" בְּנִסְעוֹ, וְ"שׁוּבָה ה'" בְּנוּחוֹ. הרש"ר הירש, מסביר פסוק זה באופן מעט שונה, ואומר שקריאתו של משה הייתה לה' עצמו: "ועל הארון, שהוא ארון התורה, אמר משה את דבריו; בנסוע הארון ובנוח הארון קרא משה לה' בעצמו שיקום או ישוב. נמצא שמסעות התורה היו בעיניו מסעות ה' עלי אדמות. במקום שהתורה לא תמצא לה נוח, שם אין נוח לשכינה; ובמקום שיש משכן לתורה, שם יש משכן לשכינה" [פירושו רש"ר הירש לבמדבר י, לה].

ההבדל בין ישראל לאומות העולם בנבואה

אֵין הַצְּטֻרְפוֹת בֵּינוּ וּבֵין אֲמָה מִן הָאֻמוֹת, הוֹאִיל וְאֵין הוּא מֵאֲצִיל אֹרֹו אֶלָּא עַל הַסְּגָלָה. רבי דוד כהן 'הנזיר', בביאורו לכוזרי, כתב על משפט זה: "וזהו יסוד בתורת ר' יהודה הלוי, כי הענין האלהי אינו אלא בסגלה, ישראל. וזה הנבואה אינה אלא בישראל".

בהמשך כתב הרב הנזיר שהיו מי שהקשו על ריה"ל מהנביא עובדיה שהיה גר (סנהדרין ט:), ולמרות זאת זכה לנבואה, ותיירץ: "אמנם יש לומר כי גר הנכנס בקהל ישראל, ולא רק מקים תורת ישראל, אלא נולד מחדש בקהל ישראל, וזה במעלה העליונה, אולי יש לומר שנהיה כישראל, לכל המעלות כמו עובדיה".

שאלות לדין

בדבריו מזכיר החבר מספר פסוקים שנאמרים בראש השנה. "עלה אלוהים..." ו"עם אלוהי אברהם". מה מיוחד בראש השנה שמזכירים בו פסוקים אלו בתפילה?

ה"שמות" הם דווקא בעברית. בעיקר השם המיוחד. איך לדעתכם צריך להתייחס היום ללשון הקודש? ככל השפות או שיש הבדל? יש לו ביטוי ביום יום?

השימוש המושאל בשם ה'

וַיֵּשׁ שִׁקְרָאוּ אֶת הָאָרוֹן ה', כְּמֵאֲמֹר: "קוּמָה ה'" בְּנִסְעוֹ, וְ"שׁוּבָה ה'" בְּנוּחוֹ, וְ"עֲלֵה אֱלֹהִים בְּתַרְוִיעָה ה' בְּקוֹל שׁוֹפָר", וְהֵם רוֹצִים לומר: אָרוֹן ה'. וַיֵּשׁ שִׁקְרָאוּ אֶת הַיָּחִס וְהַצְּטֻרְפוֹת שֵׁשׁ בֵּין יִשְׂרָאֵל וּבֵינוּ ה', וּבָזָה נֵאֶמֶר: "הֲלֹא מִשְׁנֵאִיךָ ה' אֶשְׁנָא", וְ"אֹיְבֵי ה'", רוֹצִים לומר: שֵׁם ה', או בְּרִית ה', או תּוֹרַת ה'. כִּי אֵין הַצְּטֻרְפוֹת בֵּינוּ וּבֵין אֲמָה מִן הָאֻמוֹת, הוֹאִיל וְאֵין הוּא מֵאֲצִיל אֹרֹו אֶלָּא עַל הַסְּגָלָה, וְהֵם מְקַבְּלִים אֶצְלוֹ וְהוּא מְקַבֵּל אֶצְלָם, וְכִרְ נִקְרָא הוּא 'אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל', וְנִקְרָאִים הֵם 'עַם ה'" וְעַם אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֵם'.

ייחודיות עם ישראל

וְנִיחַ שִׁקְצַת הָאֻמוֹת הִלְכוּ אַחֲרָיו וְעָבְדוּ אוֹתוֹ מִשְׁמַע וְקַבְּלָה, אִיָּה קַבְּלָתוֹ הוּא אוֹתָם וְהִתְחַבְּרוּ בָּהֶם וּרְצוּנוֹ עִם עֲבֹדָתָם וְקִצְפוּ בְּמַרְיָם? אָנוּ רוֹאִים אוֹתָם נִעְזְבִים אֶל הַטְּבַע וְהַמְקַרָּה, מְצַלִּיחִים וּמְתַמְסְפָּנִים לְפִיָּהֶם, לֹא בְּדָבָר שֵׁיִתְאֲמֹת שֶׁהוּא בְּעֵינֵי אֱלֹהֵי לְבָדוֹ. וְכִרְ יָחַד אוֹתָנוּ בְּאֲמֹר: "ה' בְּדָד יִנְחֵנוּ וְאֵין עִמּוֹ אֶל נִכְר". וְנַעֲשֶׂה הַשֵּׁם הַזֶּה מִיָּחַד לָנוּ, הוֹאִיל וְאֵין יוֹדְעוֹ בְּאֲמַתָּה יוֹדְעָתוֹ זוֹלָתָנוּ, וְהוּא שֵׁם פְּרָטִי, אֵינוֹ סוֹבֵל הָא הַיְדִיעָה כְּמוֹ שֶׁהִיא נוֹסֶפֶת עַל אֱלֹהִים וְיֵאֶמֶר הָאֱלֹהִים.

אותיות שם ה'

זוֹה הַשֵּׁם הוּא מְכַלֵּל הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יַחְדָּנוּ בָּהֶן, וְסוֹדוֹ נִסְתָּר, וְאֲמָנָם מַעֲלַת הָאוֹתִיּוֹת הַמְיַחֲדוֹת לוֹ - שֶׁהֵן הַמְיַחֲדוֹת, מְפַנֵּי שֶׁהֵן אוֹתִיּוֹת אֹהוֹי אֲשֶׁר הֵן סִבַּת הוֹפְעַת כָּל הָאוֹתִיּוֹת, כִּי לֹא תִבְטָא אוֹת מִן הָאוֹתִיּוֹת לְלֹא הַמְצָאוֹת כִּחַ אֱלֹהֵי, רְצוּנֵי לומר הַפְתַּח לְאֶלְף וְלֵהָא, וְהַקְּבוּץ לְאוֹ, וְהַחִירִיק לְיֹד, וְהֵן כְּרוּחוֹת, וְשִׁאָר הָאוֹתִיּוֹת כְּגוֹפּוֹת. וְאֲמָנָם 'יָה' הֲרִיחוּ כְּמוֹתוֹ.

והם רוצים לומר - המכנים את הארון ה' מתכוונים. נעזבים אל הטבע - אין אצלם הנהגה על-טבעית. מצליחים ומתמסכנים לפיהם - לפי הטבע והמקרה. שיתאמת שהוא בעינינו אלוהי - שברור שיש בו הנהגה אלוהית ישירה. השם הזה - שם ה'. הן כרוחות - אי אפשר לבטא אות בלי תנועה מסוימת, כפי שגוף אינו חי בלא רוח (וכן ה' מחיה את הכול).

